СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 189. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 15 серпня 1932. — VOL. XL. No. 189. — Jersey City, N. J., Monday, August 15, 1932. — THREE CENTS.

„МОКРІ" Й „СУХІ" ЗАДОВОЛЕНІ З ПРОМОВИ ГУВЕРА.

КАЖУТЬ, ЩО СТАНОВИЩЕ ГУВЕРА В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ ДАЄ НАДІЇ ОБОМ СТОРОНАМ.

ВАШИНГТОН. — На імя президента Гувера впливають численні телеграми з привітами з нагоди виголошення ним промови у відповідь на повідомлення представників републиканської партії, що Гувера знов вибрано кандидатом партії на президента Злучених Держав. Всі телеграми та інші поздоровлення признають, що Гувер виголосив яскраву конструктивну програму своєї діяльности, як президента держави.

Сторонники прогибіції, крім крайніх загорільців, вітають Гувера з тим, що він не думає форсувати знесення прогибіції, а стоїть за те, що окремі стейти можуть взяти на себе контролю продажі алькогольних напитків. Крім того він додає, що федеральна влада мусить усіми силами помагати окремим стейтам реґулювати в себе продажу алькоголю, або зовсім не допускати його до тих стейтів, де буде збережена прогибіція.

Сторонники знесення прогибіції задоволені також, бо в становищу Гувера вони вбачають признання невдачі форсування прогибіції та відворот Гувера від його дотеперішньої програми, коли він старався всіми силами підпирати прогибіцію. „Мокрі" тепер бачать можливість і доцільність ширшої агітації за зміну прогибіційного закона в тому сенсі, як зазначив у своїй промові Гувер. Себто сальони не повинні відновлюватися наново, а продажа алькоголю має бути реґульована окремими стейтами, при умові, що федеральна влада буде помагати стейтам проводити в життя стейтові закони про реґулювання торговлі лікерами.

В інших частинах промова Гувера стрічає й далі звичайну критику зі сторони противників і підтримку та признання зі сторони його прихильників. Назагал признають, що ця промова була дуже добре обдумана й позитивна, що значно скріплює позицію Гувера. Вона ляже в основу републиканської передвиборчої кампанії.

СКОРО БУДЕ СКЛИКАНА ЕКОНОМІЧНО-ТОРГОВЕЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер має скоро призначити час, на який він покличе до Вашингтону представників промислових, торговельних та фінансових кіл для вироблення спільної програми боротьби з депресією та відшукування шляхів до дальшого економічного відродження Злучених Держав.

Президент Гувер у своїй номінаційній промові згадав про скликання такої конференції.

СПЕКУЛЯНТИ ЗНОВУ ПОТЕРПІЛИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Кількаденне підвищення на біржі всіх шерів та інших паперів, що знову втягнуло в біржеву ґру багато спекулянтів, скінчилося великим спадом цін на всі папери. В деяких випадках зниження цін за один день у пятницю дійшло до 13 і пів пунктів. Спекулянти знов зазнали великих утрат.

Солідні фінансисти та промисловці ввесь час попереджали спекулянтів, що покищо ще нема реальних даних до такого значного підвищення вартости ріжних паперів, як тепер спостерігалося на біржі, а тому треба стримуватися від біржевої ґри. Та ці попередження мало помагали, бо спекулянти не знають стриму.

БРИТІЙСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ ТОРВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

ОТАВА (Канада). — Після більших труднощів і довшого часу перебування британської імперської економічної конференції в сліпому куті нарешті пощастило договоритися в принципі до британсько-канадійського торговельного договору. Канада рішучо боронить свою економічну незалежність у союзі держав, що творять британську імперію, а за уступки на користь цілої Британії, чи метрополії Англії, вимагає для себе таких самих вигод та уступок.

Новий торговельний договір Канади з Англією дає Канаді вільнішу руку в світовій торговлі, ніж це було дотепер. Канада буде трактувати Англію майже нарівні з чужинецькими державами.

ВОКЕР НІЧОГО НОВОГО НЕ ПОКАЗУЄ.

ОЛБАНІ, Н. Й. Губернатор Рузвелт відложив переслухання справи нюйорського мейора Вокера до понеділка. Двоходенне переслухання пояснень мейора Вокера в справі закидів, які йому поробила слідча комісія, нічого нового не дали. Вокер старається збити закиди ріжними загальними арґументами, як наприклад, що він не знав, які шери, що їх йому „дарують", належать тій компанії, котра домагається контракту на автобуси в Ню Йорку й т. п.

Через Олбані переїхав до Саратоґи Спрінг бувший губернатор А. Сміт. На запитання кореспондентів, що він думає в справі Вокера, Сміт відповів, що нічого тепер не знає, а просить залишити його в спокою, бо вже „перейсв" газетною „публісіті".

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ГОЛИЙОК, МАСС., і ОКОЛИЦЯ; БОСТОН, МАСС., і ОКОЛИЦЯ; ПРАВІДЕНС, Р. АЙ., і ОКОЛИЦЯ; ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., і ОКОЛИЦЯ; НЮ БРІТЕН, КОНН., і ОКОЛИЦЯ; АНСОНІЯ, КОНН., і ОКОЛИЦЯ!

Отсим повідомляється всіх Союзовців, що

☞ РЯД СОЮЗОВИХ ЗБОРІВ ☜

В СПРАВІ РЕФОРМИ І ЗАВДАННЯ У. Н. СОЮЗА НА БУДУЧЕ

відбудеться після слідуючої черги:

1. **В ПОНЕДІЛОК, 15. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7. ВВЕЧІР,** в ALSACE LORRAINE HALL, 249 PARK ST., HOLYOKE, MASS.
2. **У ВІВТОРОК, 16. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в ГАЛИ УКР. ЦЕРК. ГРОМАДИ, 136 ARLINGTON ST., BOSTON, MASS.
3. **В СЕРЕДУ, 17. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в UNITY HALL, 109 POTTERS AVE., PROVIDENCE, R. I.
4. **В ЧЕТВЕР, 18. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 394 BLACKSTONE ST., WOONSOCKET, R. I.
5. **В ПЯТНИЦЮ, 19. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 54 WINTER ST., NEW BRITAIN, CONN.
6. **В СУБОТУ, 20. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 6-мій ВВЕЧІР,** в (СТАРІЙ ЦЕРКВІ) LIBERTY HALL, ANSONIA, CONN.

Реферувати будуть: М. Мурашко, гол. предс.; і **Р. Слободян,** гол. фін. секр.

Проситься всіх урядників і членів повицих місцевостей і околиць взяти як найчисленнішу участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ЗЛИВА В ЗОЛОЧІВЩИНІ.

В північній частині золочівського повіту впала злива, спричинивши нагальний вилив ріки Золочівки. Зібрана вода знищила зовсім у селі Підлипцях 5 мешкальних домів, у селі Тростянець Малий — два доми, у Плугові — два доми, а також 5 кільометрів повітової дороги, що веде з Плугова до Нущі. У Тростяниці Малім утопилася пара коней і багато дробу. Жертв у людях не було. Матеріяльні шкоди поважні.

СПЕКА ПРИЧИНОЮ ВИБУХУ.

Варшавська преса повідомляє, що в державній фабриці пороху в Загожджоні наступив вибух пороху. Пожежа знищила частину фабричних будинків. За кілька годин вогонь злікаідовано. Слідство виявило, що причиною вибуху не була неосторожність, а лише гази, які внаслідок спеки надто виладовувалися з одної з комірок.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ПОЛЬЩІ.

Судово-слідчі власти ведуть енерґічне слідство проти членів комуністичної партії Західної України. Тому в багатьох місцевостях переведено труси і численні арештування та замкнено понад 60 активних комуністів. З приводу слідства ближчі інформації закриті.

ЛЬНЯНИЙ ВІСК.

Досі грав льон велику ролю тільки в ткацьким промислі (виріб льняного полотна) і в фарбарстві, бо льняний олій є необхідний до виробу всіляких фарб і лякерів. Та льон продукує також і віск, що його досі промисл не використовував. Недавно вдалося винайти спосіб добування льняного воску з пороху, що витворюється при отіпанню й чесанню. Робиять це при помочі ґідравлічних прас. При помочі розпущення очищують його. Льняний віск топиться при 68° Ц і є твердий як бджіляний віск. З тих причин льняний віск надається знаменито до виробу пасти до обуви. Останки, що лишаються при виробі льняного воску, уживається як пігнові і до виробу ізоляторів та фільцу (повсти).

ВПЛИВ ПОЗАФІЯЛКОВИХ ПРОМІНІВ НА ІДЬ ГАДЮК.

Позафіялкові проміні вбивають, як знаємо, заразки недуг. Це насунуло вченим думку, чи ці проміні не лічилиб людей, яких покусали гадюки. В тій цілі інститут Пастера в Парижі поробив ряд проб і показалося, що гадюча їдь, насвітлена продовж пів години цими промінями, стає багато сильнішою. Звірята, котрих уживали до досвідів, гинули навіть тоді, коли встрикнули їм охоронні інєкції.

З цього наглядно бачимо, що селяни мають повну рацію, вважаючи полевих гадюк за більше їдовитих від лісових, бо вони жиють на відкритому просторі й є тимсамим більше виставлені на ділання позафіялкових промінів, отже й їхня їдь є сильніша. Ось маємо до діла з новою незбагнутою досі загадкою природи.

НАЙТВЕРДШИЙ МЕТАЛЬ.

Є це т. з. карбольой, винайдений недавно в американських лябораторіях. Завдяки його твердоті можна ним робити речі досі майже неможливі, прим. роблення ґвінтів на скляному пруті, верчення гладкого отвору в бетоновому бльоці, точення порцеляни на токарці й т. п., одним словом: усе, чого досі не можна було зробити знаряддям із найтвердшої навіть сталі, легко можна доконати за помічю вістрів із карбольоя.

Карбольой це аляж, котрого найважнішими складниками є вольфрам і карбольой. Є він покищо дуже дорогий, бо один кільограм цього металю коштує коло 1,000 долярів. Уживають його до виробу вістрів при звичайних сталевих знарядах. У випадках, де заходить потреба вживати діяментових сверлів, цей матеріял являється багато дешевшим і догіднішим. Найтвердші роди сталі можна тепер обробляти знаряддям із карбольоя з невиданою досі справністю і швидкістю. Проби, пороблені при розтинанні т. з. нікелевої сталі, котра нищить незвичайно скоро знаряди, зроблені з найкращих родів сталі, дали вдоволяючі вислідя. Одним словом, поява цього металю викликала переворот у техніці оброблювання твердих металів, скла й т. п.

НАПАД „СТШЕЛЬЦІВ" НА ДЯКА.

До парохії Вибранівка, пов. Бібрка, прийшов перед місяцем новий дяк, п. Михайло Голод, родом із Серник Середніх. Він став учити церковного співу у Вибранівці і в Бринцях Церковних, де він живе. Проби церковного співу дуже не подобалися деяким польським шовіністам, а поліція заказала відбувати їх по 9. год. вечером. І ось коли п. Михайло Голод вертався в неділю в 9. год. вечером у товаристві двох дівчат із проби у Вибранівці до Бринців Церковних, напали на нього несподівано і без найменшої причини три члени місцевого „пшиспособєня" („Стшельца") з ножами і завдали йому тяжкі рани в голову, рамя, в бік і в ногу (стегно). Тими напасниками є: син війта Токар, син заступника війта Шиманський і син радного Лянік. Якби не дівчата, які підняли зараз крик, булиб вони напевно свою жертву вбили. Тяжко пораненого і змасакрованого п. Голода привезено негайно до львівського шпиталю, де його перевязали, але не приняли, бо, мовляв, нема місця. А згадані три парубчаки з „пшиспособєня" ходять безкарно по Вибранівці, бо поліція, з уваги на їх батьків і на їх „пшиспособєнє" не береться їх арештувати.

БАНДИТ ТЕОДОРОВИЧ ПОМЕР.

У черновецькій вязниці помер бандит Теодорович, що потрясав свого часу цілим повітом. Кажуть, що Теодорович мав у горлі рака. У неділю перевели лікарі центральної лічниці на ньому операцію, а в понеділок він помер.

БРАЗИЛІЯ ТОПИТЬ ДАЛЬШЕ КАВУ.

Останніми днями знищила бразилійська влада 7 міліонів 786 тисяч мішків кави. Робиться це тому, щоби вдержати високу ціну кави на заграничних ринках.

ПИВО Й РАДІО.

Одно з німецьких броварних підприємств ствердило від якогось часу сумне для себе явище, що люди пють щораз менше пива. Почало шукати за причинами і знайшло. Усьому винно радіо. Давніше люди вечорами у хаті нудьґували і йшли на пиво. Тепер мають радіо і, слухаючи його, забувають, що бочки пива ждуть на них у ресторанах.

ОСЕРЕДОК НЕСПАННЯ (ЧУЙНОСТИ) І СПАННЯ В МОЗКУ.

Досі думали вчені, що початок і реґуляція зимового сну звірят є залежна від деяких залоз з внутрішним видїлюванням. По думці вчених, дуже важну ролю мала в тім відограватн щитикова залоза. Но ве світло на це прецікаве питання кинули вислідн праць віденської психіятричної клініки. Правдоподібно впливу на зимовий сон не мають залози з внутрішним видїлюванням. Його реґулює спеціяльний мозковий осередок, що є реґулятором неспання й спання звірят у зимі. Як при помочі наколення знищити цей осередок у звірят саме перед порою, коли звірята западають у зимовий сон, то зоперовані звірята не засипляють цілу зиму.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ПОДІЇ В ЛІСЬКУ

ПРЕСА ПРИЗНАЄ, ЩО КРІВАВІ ПОДІЇ БУЛИ СПРОВОКОВАНІ ПОЛЯКАМИ.

ЛОНДОН (Англія). — Англійська преса дотепер майже нічого не писала про події в ліському повіті в Галичині. Одиноку новинку подав був денник „Таймс" дня 4 липня (датовану зі Львова), наглядно інспіровану львівськими урядовими кругами. Всю вину ліських подій спихає кореспондент на „темноту українського селянства й на комуністичних агітаторів".

Доперва кілька тижнів після жахливих подій почали появлятися й інші голоси в англійській пресі. Дня 30 липня помістив тижневик „Ню Стейтсмен енд Нейшен" передову статтю з приводу цих подій. У ній цей тижневик писав:

„Одинокий звіт про недавню масакру селян на Україні появився, наскільки знаємо, наглядно інспірований польськими колами. В ньому кажеться, що розрухи були спричинені комуністичною пропаґандою. Але ми знаємо, що повіт Лісько лежить глибоко в Карпатах і дійсні факти піддають думку, що причиною розрухів був голод та польський терор. З упадком деревного промислу та повним припиненням можности еміґрувати в Америку ці селяни були приведені до крайної нужди. Земля, на якій вони працюють, це власність великих польських поміщиків; імя графа Потоцького добре там вбилося в память — і селяни зовсім залежні від „ласки" польської поліції та лісної сторожі. Селяни не дістають ніякої допомоги для безробітних, як міські робітники, а крім плачення польських податків мусять ще й працювати без заплати при направі доріг. У червні цього року граф Потоцький зажадав, щоб селяни робили направу дороги для нього без заплати. Вони відмовилися й рознеслася вістка поміж ними, що це незаконне жадання безплатної праці означає поновне заведення панщини, якої спомин все ще не завмер у памяти населення України. Як виходить, селяни спершу не поповнили жадних актів насильства, хіба те, що розізброїли трох поліцаїв. Після того, хіба те, що розброїли трох поліцаїв. Після цього Поляки повернули цілий повіт на воєнний терен, перевели арештування мужчин і жінок, вжували ручних гранат і нищили хати. Двох поліцаїв і неозначене число селян убито.

„Треба мати на увазі, що Українці належать до національної меншости, якої права були ґарантовані Союзом Націй і для якої Польща формально признала „автономію" на Конференції Амбасадорів, коли їй було дано дозвіл задержати анектовані нею території під своєю суверенністю."—(Укбюро, Лондон).

КОНФЕРЕНЦІЯ В ОТТАВІ Й СОВІТСЬКА ПШЕНИЦЯ.

На конференції, яка тепер відбувається в Оттаві між Британією й домініями, порушено також обширно питання імпорту совітської пшениці. Канада й Австралія виступили проти засипування світового ринку пшеницею по ціні, яка не покриває навіть коштів її продукції, як це робить Совітська Росія.

Канада доставляє до Англії річно 28% усього запотребування пшениці. Совіти доставляють 20%, а решту присилає Австралія, Арґентина і т. д. — (Укбюро, Лондон).

В ЕВРОПІ РІЖНО ПРИНЯЛИ ПРОМОВУ ГУВЕРА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В Европі ріжно трактують промову Гувера. Дехто цілковито задоволений з неї, а дехто добачує неясність у відношенню президента Гувера до співробітництва Америки з іншими державами на міжнародньому політичному та економічному полі. Деякі незадоволені з того, що Гувер стоїть за протективну митну політику Америки, а дехто бачить неясність у ставленню президента до міжнародніх боргів Америці.

Інші трактують промову Гувера підчас його повідомлення про номінацію на кандидата в президенти Злучених Держав як промову, що ясно деклярувала його політику супроти Европи та вагалі супроти інших держав. У промові вбачають можливість тіснішого співробітництва Америки як на полі політичному, так і на полі економічному, бо на це промова Гувера дає значні надії.

БУЛИ УКРАЛИ ДОЧКУ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛЯ.

ВАРШАВА (Польща). — Пятьлітню донечку американського консуля у Варшаві, Мек Милина, були вкрали з парку в центрі міста. За кілька годин переляканy й плачучу дівчинку знайшли в одній крамниці в далекій околиці Варшави. Дівчинка каже, що її з парку приввв якийсь незнайомий мужчина.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АКЦЕПТАЦІЯ ГУВЕРА

Серед великої паради виголошував президент Гувер у Вашингтоні приняття своєї кандидатури на уряд президента з боку републиканської партії. На параду зіхалося багато партійних лідерів, їх родин та цікавих видців. Галю, де він говорив, забили битком 4,000 осіб. Промову розислано радіом по всьому світі. Перед промовою і після неї роблено приняття в Білому Домі.

Та коли прочитати акцептаційну промову Гувера, то покажеться, що ціла ця парада не варта була того пороху, який зужито до стріляння. Багато краще зробив демократичний кандидат, що, дістаівши вістку про свою номінацію на конвенції партії в Шикаґо, сів на літак та поїхав на конвенцію приймати номінацію. Він говорив, що цим заощадив видатки для партії, але він був би був ближчим до правди, якби був сказав, що ціла церемонія не має значіння та краще було би її зовсім закинути.

У своїй акцептаційній промові Гувер порушив ряд важних питань внутрішньої й зовнішньої політики, одначе ні до одної справи не додав він нічого важного. Деякі уступи були визовом демократичної партії, щоби вона висказалася ясніше, але з такою самою критикою може тепер демократична партія звернутися до партії републиканської.

Ще найбільше ясно говорив Гувер про прогибіцію. Признаючись, що він вірив у прогибіцію, Гувер признає, що йому вдалося її перевести тільки в тих частинах краю, де публична опінія стоїть за прогибіцією. Та таких околиць, видно, мало — каже Гувер, — і вони ще зменшуються. Значить, виконування прогибіції скінчилося фіяском. Тому Гувер трубить на відворот та радить передати прогибіцію стейтам. З газетних відкликів про цей уступ багато газет посуджує радше за закривання ніж вияснювання становища.

Зрештою, після американської політичної практики, акцептаційна промова кандидата не зобовязує придержуватися її на випадок вибору. В минувшині президенти нераз поступали проти своїх виразних заяв, і американський нарід їх за це не потягав до відповідальности.

Через те церемоніяльному приняттю номінації не можна приписувати більшого політичного значіння, як просто першій промові кандидата в передвиборчій аґітації. Цею промовою передвиборча аґітація пускається в рух. Демократи цього року пустили свою роботу сейчас по конвенції; републиканці, як партія в „сідлі", могла собі дозволити забавитися в акцептаційну церемонію.

Д-р Остап Грицай.

КОНҐРЕС ЕВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ У ВІДНІ

Той з сучасних, нині вже доволі рідко попадаючих ідеалістів, хто вірить, що врочисті конґреси національних меншин з протестами проти завойовників та наїзників всилі гнобленим народам на щось придатися, міг в останніх днях червня у Відні радіти, скажім, визначною подією. Бо оце відбувався тут від дня **28. VI. до 1. VII.** в будинку сойму **8-мий з черги Конґрес Національностей**, як заступник і виразник **42 груп національних меншин**. Такі конґреси відбуваються, починаючи **від 1925 р.**, що року, а місцем їх була досі зправила — **Женева**. Та цього року сталося це вперше, що черговий конґрес відбувся у Відні, отже в столиці такої держави, яка сама в складі свого населення **виявляє національні меншини**.

Відкрив конґрес президент Вільфан одною з тих преґарних конґресових промов, які хотілосьб оплескувати за кожним словом, такі вони розумні, на часі та повні поваги дійсного. Д-р Вільфан указав на те, як неосмотримі й щораз наглядніше досвідами життя підкріплювані факти доказують ясно, що коли це питання не буде полагоджене по думці гноблених і кривджених, то й про справжню відбудову післявоєнної Европи не зможе бути мови ніколи. — Та помимо того — говорив д-р Вільфан — це факт, що власне сьогодні національна нетерпимість майже скрізь там, де стоять проти себе національна більшість і меншість, вважиться під найріжнішими покришками та кличами на спроби винищити вповні свідомість національної окремішности в даної меншини. Дуже, дуже мало нині таких між пануючими ноціями, які не були опутані **демоном нетерпимости** (значить, по нашому: розбишацького насильства. — О. Г.), і не намагалися в якійсь спосіб гнобити й асимілювати національних меншин; а коли виїмково трапиться так, що вони того не роблять, то це тільки тому, що наскакують притім на неперeможні труднощі, або тому, що „шляхотна терпимість" стає для них **поплатним інтересом**. Далі д-р Вільфан указав на потребу солідарного поступовання зі сторони національних меншин, яких репрезентанти це ніякі ворохобники й руїнники мира, а каменярі кращого мойбутнього, та підкреслив високі етичні завдання **культури европейського людства**.

Відтак промовляли по черзі всі члени президії Конґресу, причім від Українців, у яких імени засідає у президії д-р Дмитро Левицький, зложив заяву його заступник, посол **З. Пеленський**.

— Ми, Українці — говорив він — беремо від літ активну участь в европейських конґресах національностей і разом з численними іншими, заступленими тут народами, домагаємося додержання прав та розбудови охорони національних меншин. Та проте ми ні на один момент не забуваємо, що вимоги й права нашого народу далеко переступають рамці меншинної охорони. Бо: 1) **В більшости українських країв, що прилучені до чужонаціональних держав, Українці не є меншістю, лише творять безоглядну більшість місцевого населення**, а саме у Східній Галичині, на Волині і Поліссі в Польщі, а далі в українській частині Буковини та Бесарабії в Румунії і на українській території в Чехословаччині, в т. зв. Закарпаттю; 2) Значні українські **землі**, як нпр. Галичина і Закарпаття, крім загальних постанов про охорону меншин мають іще в міжнародньому праві загарантовані цілком окремі права, затверджені міжнародніми договорами. **Це відноситься до права Східньої Галичини й Закарпаття на автономний устрій, і це право підписали великі держави разом з державами заінтересованими.** А проте всупереч цьому зобовязанню дотичні держави того нашого права не здійснили. Тому ми тут, як і на інших місцях, підносимо як найрішучіше наш голос не тільки за найповніще здійснення меншестевих законів відносно нас, але також за виконання загарантованих у міжнародніх договорах прав наших країв на автономію в дотичних державах. І якщо ми згадуємо сьогодні з вдячністю виявлене нам морольне співчуття і підтримку у звязку з відомими подіями в осени 1930 р., — **добою з пацифікацією** — то одночасно звертаємося до вас з проханням, підтримати нас солідарно також у наших змаганнях добути згадані вище загарантовані нам міжнародніми умовами права таксамо, як це ми готові зі щирої душі підтримати також змагання інших народів".

Так після того, як першого дня нарад обговорено було загально питання національних меншин та їх положення, почався другий день конґресу рефератом львівського **професора Бове** про потребу признання прав меншин в усіх державах. Цей референт указав на те, як усеможні держави переможців, усоюзнені в женевській Раді Націй, не зробили — наперекір своїй заяві **з 22. IX. 1932** — майже нічого в тім напрямі, щоб меншеві зобовязання закріпити скрізь, задля чого й пусте воно говорити про якусь **Пан-Европу**, поки глупота чванливих переможців в роді антантських аліянтів правитиме Европою так, як досі. **Права меншин мусять бути устійнені несхитними законами, безумовно важними в цілій Европі.** — В дискусії над цим рефератом забирали ще голос ріжні делеґати, між іншими німецький посол з Румунії, **д-р Рот**, який заявив, що вдоволяюча розвязка питання меншин це розвязка нинішньої европейської проблеми взагалі, та **д-р Беседняк**, який ще раз указав на те, що коли закон про охорону меншин не буде принятий усіми европейськими державами, то згодом такої охорони не буде взагалі, а переможці будуть гнобити національні меншини безкарно й по вподобі.

Далі наступив ряд рефератів на тему **відношення церкви до національностей**, між якими **найцікавіший для нас реферат український**, розроблений і виголошений нашим діяльним віденським парохом, **о. д-ром Мироном Горникевичем**. Схарактеризувавши українську культуру як творчий вицвіт історичного становища України між Сходом і Заходом, отже як гармонійне обєднання найдодатніщих впливів Візантії і західньої Европи, вказав референт саме на українську церкву як на найкращий виразник того гармонійного обєднання двох протилежних собі культурних сфер. Через те — казав він — вона творить неначе міст між Заходом і Сходом, але й довелось їй через те потерпіти багато в круговороті життя. Бо присуджена судьбою цілими віками на те, щоби бути церквою народу недержавного, вона, українська церква, мусіла всилу свого щонайтісніщого звязку з долею й життям українського народу охороняти нарід від чужинних ворожих впливів: значить, з одної сторони від польонізації, а з другої від обмосковщення. Не диво отже, що чужі народи, серед яких жив і живе український нарід, намагались і намагаються поборювати грекокатолицьку церкву, на яку мусіли глядіти як на оборону й підпору національної свідомости українського населення. І якщо на близькому Сході поняття „католик" і „Поляк" було в свойому часі синонімом, то після того, як Українці заключили унію з Римом (1596), Москалі вважали Українців зрадниками віри й народу та сторонниками „польської" віри. А Поляки знову задумували вихіснувати унію Українців з Римом так, що по їх розумінню кожний католик Українець, особливож **кожний Українець римо - католицького обряду, а таких є біля міліона, мусить бути Поляком**. Та проти того референт підкреслює між іншим і становище Апостольської Столиці, яка, як він зазначує, не лише признає національність, але навіть домагається звязання даної національности з обрядом там, де меншини мусять боронитися перед більшиною (нпр. признання народнього обряду Хорватам у Дальмації, греко-католицького в Мадярщині і ін.).

(Кінець буде).

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недоглядн в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В ділині між народом.
А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

УЧІТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Коли ви не знаєте по англійськи говорити, так сейчас беріться до науки. — Коли знаєте вже троха розговоритися, так старайтеся добре опанувати англійську мову. — Понижче подаємо спис словарців і підручників, які вам поможуть в науці англійської мови, котрі можна набути в книгарні Свободи:

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПРОВІДНИК: Самоук Тлумач і Словар: для вивчення читати, писати і говорити по англійськи з поданням докладної англійської вимови. II. часть Новий Практичний укр. англ. і англ. укр. словар. Провідник обнимає 368 сторін великого формату, ціна	$2.00
В гарній полотняній оправі	2.50
ПРОВІДНИК 240 сторін, без словарця, звичайна оправа	1.00
В полотняній оправі, без словарця	1.50
Українсько-англійський і англійсько-український КИШЕНКОВИЙ СЛОВАРЕЦЬ, 43,500 виразів, 448 сторін друку з граматикою, азбукою друкованою і писаною і що найважніше з вимовою англійських слів. Величина і формат словаря 5½x2½ цалів. Оправлений в червону мягонькую іміташійну шкіру, оздоблений гербом України і золотим витиском, — друкований на гарнім папері, а щоби скоро знайти потрібне слово, на то є поазбучний реджистер	1.50
Українсько-англійський і англійсько-український КИШЕНКОВИЙ СЛОВАРЕЦЬ	1.00
Українсько-англійський і англійсько-український СЛОВАРЕЦЬ з додатком поучень **ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ**	75
Українсько-англійський і англійсько-український СЛОВАРЕЦЬ	50

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Ярослав Губалєк.

КОМУ КУКАЛА?

Федір Кузьма та Гаврило Ореняк — два господарі з одного села. Оба мабуть одних літ, оба однаково маючі, оба чоловіки двох Марій, оба однакової вдачі, себто горячокровні, запальчиві люди. Зовсім такі, яких є досить на збічах карпатських Бескидів, там, де вже з українською кровю мішається словацька, а може й мадярська. Розпізнаєш їх одною легко. Федір носить старомодні вуси, на неділю все звадіяжки вгору підкручені; Гаврило голиться „так як піп". Обом жінки привели до хати по пятеро дітей, оба є членами громадської ради, того самого віросповідання, зате ріжних політичних партій. Яких, це не важне, та я зазначу, що навіть їх заступники в парляменті не глядять на себе так скоса, як ті два задаяки.

Це лісничий звів їх обох, заїлих когутів, до спільної праці. Вивозили букове дерево зі зрубу. Був крайній час. Хитрун зимою чекав на кращу санну, щоби перевести роботу на корону дешевше. Та замість снігу прийшла хляпанина й весна. У квітні було вже зле. Інжинір державних шляхів огомосив уже, що приїжджає; за тиждень буде відбирати пороги для залізниць, а їх кількасот лежить досі в лісі. Як лише трохи дороги підсохли, вигнав деякого господаря, що мав коні, до ліса, просив і грозив, як було треба. Візники помагали собі при накладанні й дивним дивом дісталися Федір із Гаврилом до одної партії.

Бачимо їх тепер, як разом накладають тяжкий кльоц спереду воза та помагають собі звичайним; „Гей — руп!" Віз уже навантажений; лише коні скінчать їсти свою бідну порцію сіна, то воно пійде дорогою й не дорогою долі до села. Мають ще чверть години часу. Гаврило поважно закурює люльку, а Федір із смаком пускає дим „зірки" носом.

Потеплало наче в травні. Високо над полем співає жайворонок, над лісом перелетів дикий голуб. Десь у глибині ліса озвалася зазуля своїм любим куку-куку. Цього літа вперше. Це означає щастя. Міщанин потрясе мерщій кишенею; Українець цього не робить, бо наперед знає, що в кишені не має нічого, що заробив, а і так він. Сказав собі лише: „Це мені кукає зазулька на щастя".

Сказав це Федір перший, віддмухуючи дим із папіроски. Гаврило глянув на нього зпід лоба та сказав нібито рівнодушно, одначе виразно:

— Де там тобі! Мені кукала. — Слова ті для запевнення супровожав голосним сплюненням.

— Що говориш? Тобі? Чому саме тобі? Говорю: мені кукала!

— Ти здурів, чи що? Чому тобі кукала би?

— Чому? Бо знгнає, кому кукати. Не кождому зазулька кукає, маєш знати.

— А чому не кукалаб мені? Га? Кажи!

— Хочеш знати? Хочеш?

— Хочу, правда, що хочу.

— Тому кукала мені, що я мудріший від тебе.

— А якже так? — питається вже трохи сердитий Гаврило.

— Дурному надармо розкукувати, — сплюнув Федір, закурюючи папіроску.

— Хто дурний? Я, чи ти? — розсердився вже направду Гаврило.

— Ти, — відповів на око спокійно приятель.

— А то треба буде доказувати, знаєш?

— Якже не знати? — позіхнув Федір. — Дурного можна вже по партії пізнати. Позирайся лем, кому ти голос дав?

— А ти кому дав?

— Я мудрому чоловікові, ти бітанґові (дармоїдови, драбові — з мадярського).

— Маєш те посвідчити перед судом!

— Коли треба буде, посвідчу.

— Посвідчу й я, що ти голос дав дурневі.

— Що ти казав? Сам ти дурень!

— А ти що? Бітанга!

Колиб на той їх крик не були прибігли інші, булиб може із завзяття голови порубали собі сокирами. Ледви їх розважніші розділили. Вже до себе не говорили. Кожен ішов своєю дорогою та нахмарившися злющо. Ледви зложили дрова та вернулися додому, розкричався Гаврило на жінку й дітей: „Щоби я тебе не бачив більше з тою Федоровою відьмою. Голову відірву тобі! А ви, діти, як побачите, що лише через пліт заглядають Федорові діти, то скажіть. Голови їм дрючком порозбиваю".

Подібно виглядало воно у сусіда, Федора Кузьми. „Щоби ти мені більше не балакала по цілих днях з тою шматою Гаврилихою. А діти їх хай но нашим подвірю не показуються. А ні, то..."

Жінки не допитуються нічого чоловіків, коли ті занадто люті. Станули відразу на боці чоловіків, а діти лише раділи, що без страху можуть битися.

На другий день уже Федір Кузьма поважно поступав до міста, святочно зодітий. Ледви двіста кроків за ним ішов Гаврило Ореняк. Оба мали ту саму ціль. Ішли подавати скаргу один на одного за образу чести. Перед тим уже був Федір у постерунку жандармерії, сказати панові вахмайстрові, що Гаврило має на підрі під стріхою старого „манліхера". А молодшому десятникові сказав Гаврило в селі, що Кузьма має під шопою два дуби, зовсім такі, як ті, що то недавно пропали лісничому в Ракашіці. Ще вечором знайшли жандарми в Кузьми дуби, а в Ореняка кріс. Оба сусіди гляділи на себе палаючими очима, а жінки їх, кожда з одної сторони плота, кидали на себе лайкою, направду не дуже то добірною. Колиб чоловіки були слухали, були би довідалися кожен якийсь грішок своєї жінки. Хто зна, чи не був би з того ще розвід. На щастя, вони мабуть не чули.

Тепер оба вони в місті. Федір має довіря до адвоката Мітельмана Ляйошо. Той адвокат дав доброго почухана одному господареві, що мав фальшивий худобячий пашпорт. Гаврило простісенько правцює до Штернберга Мора, що то, як кажуть, має губу наче меч, а знає собі теж дати раду з суддею.

За місяць покликали Гаврила до окружного суду, як обвинуваченого. Пять свідків на його боці. Та і Федір має „форлядунок", а Гаврило має свідків не меньше. Старий пан судовий радник знає своїх гостей. Висварив їх обох і сказав: мир. Та де там, горяча кров. Нема мови! Хай буде суд. Оба хочуть чути присуд. Пани адвокати дуже мало журяться тим, чи справа буде порішена миріно, чи ні. На своє все прийдуть, правда?

Не лишається нічого іншого, лише приголосити присуд. Федір признається до вини, що нечесно виганьбив і на чести образив Гаврила Ореняка. Сто корон кари та заплата судових коштів. „Не віддасьте ще, ви заїлі когути, — каже судця — за хвилину знову потребуватиму вас".

На темних сходах стоїть пригноблений Федір, поставляє собі, що того не простить Гаврилові, а побідник Гаврило з усміхом закурює люльку.

— Твій фіцкариці (адвокат) геть побив Федорового фіцкариша, — підбехтує один зі свідків — то бізовна (щира) правда, що адвокат, як Чехи кажуть, мудрий човек. Памятаєш, як зараз знав пригадати пана вашбіро (судового урядника), щоби не забули на адвокатові кошти.

— Як не памятаю! Дуже файно говорив, — потверджує Гаврило.

Розмову перервав сеймий голос писаря, який викликав знову Кузьму й Ореняка. Ходило про другу скаргу. Суддя про помирення вже не говорив. Вислухав свідків і вже встає, щоби проголосити присуд. Такий самий, як перед хвилиною. Побідна усмішка з Гаврилового лиця зникла, за те навпаки зникли морщини потрохи з Федорового лиця. Зараз після суду кожен адвокат узяв свого клієнта на бік і сказав йому, скільки має заплатити. Було того досить, бо свідки не забули про себе та домагалися відшкодування за витрачений день, і їм її призначили.

Вечором чалапав додому досела Гаврило. Якийсь сумний. За ним ішов тяжкою ходою Федір. Ненависть і гнів наче зникли з лиць обох. Федір здогонив. Гаврила.

— Дай шваблика (сірника), Гавриле!

Гаврило без гніву сягнув у кишеню, де йому зашелестів виказ судових коштів. Папір такого самого формату й барви визирав і Федорові з кишені. Подав коробку сірників сусідові. Той закурив, зирнув у бік свому неприятелеві та спитався якось мягко:

— Гавриле, ти знаєш тепер, кому зазуля кукала?

— Знаю, як не знати?

— А кому, думаєш?

— Кому? Нашим проклятим гадукатам, Бог би їх побив!

— Холера би їх подушила, проклятців, — додав Федір і побожно перехрестився, щоби його бажання здійснилося.

(З чеського переклав М. Н.).

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішніх її досягнень. Даймо їй тверду основу на підпертя.

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КРОМПТОН, Р. АЙ.

Шикаґовська **вистава.**

UKRAINIAN ENTRY AT WORLD'S FAIR SOUGHT BY CLASS.

At a meeting of the Ukrainian Dancing Class last night, at Rice street headquarters, Crompton, it was voted to favor provision for Ukrainian representation at the World Fair, at Chicago, next year, when the matter is referred to Ukrainian residents, of Crompton, for action. The mother country is willing to send articles for the exhibit to the United States, but the matter of financing the display will depend on residents of this country of Ukrainian descent. Fifty thousand dollars would have to be raised by the million and a half Ukrainians in the United States to conduct the display.

The members of the club at the meeting last night paid silent tribute to the memory of Steve H. Gurbel who died at Woonsocket yesterday.

(Pawtucket Valley Daily Times, West Warwick, R. I.)

УРИВОК З ПОЕМИ „ФІЯТ ЛЮКС".*)

(З нагоди 300-ліття заснування Академії митр. Петра Могили в Київі).

Голос:

Знав Могила ще за Січі
Відбудови колії,
А новітні будівничі
Розбудовують її.

Обнялись, діждавшись менту,
Тьма й злодійство фахове...
Все зруйновано до щенту,
Все! З трухлявим — і живе!

Чути хор, який часами переходить у якийсь галас:

Грюк, грюк,
Сотні рук
І в дуби, і в клен, і в бук!
Ми на всю зелену силу
Шлем громи.
Ось покажуть вам Могилу
Ці доми!
Знищим гай! І Лаври й брами
Всі старі!
Зачорніють над степами
Димарі...
Гюк, грюк,
Сотні рук
В корінь київських наук!...

Вячеслав Лащенко.

*) Fiat lux" — хай буде світло!

ВІДОЗВА.

НАРІД СОБІ!

Збережемо нашу національну Політехніку, Українську Господарську Академію!

Дня 16 травня 1932 року відсвятковано десятилітній ювилей одинокої у світі вільної української високої господарсько-технічної школи. Це було святом української культури! — 800 студентів зі всіх українських земель, 500 українських інжинірів, 100 українських професорів та молодих учених, 220 аркушів наукових праць, що їх видала Академія — ось короткий підсумок її десятьлітньої чинности.

Дня **18. травня 1932 року заложено у Львові Краєвий Комітет попирання Товариства Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах.** У краєвий комітет увійшли 22 центральних, громадських, культурних та господарських організацій Старого Краю, в тому числі: Наукове Товариство ім. Шевченка, Просвіта, Рідна Школа, Сільський Господар, Технічне Товариство, Ревізійний Союз Українських Кооператив, Центросоюз, Центробанк, Студентська Репрезентація, Дністер, Лікарське Т-во, Т-во Прихильників Освіти та інші. **Цим** Край маніфестує перед цілим українським громадянством конечну необхідність збереження Академії — Національної Політехніки Українського Народу.

Приступайте в члени до Товариства Прихильників УГА.

Три тисячі українських громадян та організацій, що приступлять до Товариства Прихильників й зобовяжуться вносити щорічно по 10 амер. долярів, забезпечать дальше існування Академії й перенесення її в майбутньому на рідні землі. Президентом Комітету у Львові є о. мітрат Тит Войнаровський. Головою Товариства в Празі — проф. д-р Борис Матюшенко.

Отсе вже маємо виразний **відгук Рідного Краю, що спішить прийти з допомогою на підтримку української сільсько-господарської Академії,** в якій виховуються так потрібні українському народови фахівці. **Тепер справа стоїть за Америкою,** яка ще не відгукнулася. Американська еміграція ще не стала в лавах тих, що спішать **ратувати одиноку вільну українську високу школу** від загибелі.

Отсею догорою звертається Товариство Прихильників Української Господарської Академії до української еміграції в Америці та в Канаді з закликом **вступати в члени Товариства.** Вкладка трох тисяч Українців патріотів **лише по 10 долярів на рік забезпечить дальше існування Академії** та працю її на славу української науки й на добро українського народу.

Адреса Т-ва Прихильників УГА — Прага, Дейвіце, 1720, Чехословакія.

Тут одрізати, вкласти до коверти й вислати до Праги або до „Обєднання" отсю заяву:

Заява: Прошу зачислити мене звичайним членом (10 амер. дол.), членом-жертводавцем (3 амер. дол.) Т-ва Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах (непотрібне перекреслити) ...

.... дня ....

193.... р. (Підпис)

....

Адреса: ....

....

....

Видання Т-ва Прих. УГА: „Українська Господарська Академія," О. Бочковський; „Нарід собі", „Ювилей УГА"; „Наукова чинність УГА"; „Чеські вчені про Академію" та інші надсилаємо по вимозі безплатно. Адреса: Прага, Дейвіце, 1720.

ЦІЛУЙ!

Цілуй, іще цілуй.
Нехай я аж упюсь
Цілунками твоїми
І опяню тебе моїми,
Такими щирими, палкими.
Цілуй, іще цілуй.
Нехай забуду я
Хоч в ці щасливі хвилі
З тобою дні розлуки,
Моєї туги-розпуки,
Біль серця мого й муки.
Цілуй, іще цілуй.
І у твоїх обіймах
Дай серцеві ожить,
Нехай і бється і горить
Воно у цюю мить.
Цілуй, іще цілуй!

П. Т.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	ЦНТ
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Початкова Ґеоґрафія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович	35
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85
АПОСТОЛИ І ЄВАНГЕЛІЯ на неділі, празники і дні святих цілого року, після уставу святої греко-католицької церкви. Оправлений	75
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНІМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ И БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J

КНИЖКИ ДЛЯ ЖІНОК,

ЯКІ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ ВАРИТИ І ПЕЧИ.

НОВА КУХНЯ вітамінова	$ 75
ДОМАШНЯ КУХНЯ, або як варити і печи	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКИЙ КУХАР	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКА КУХАРКА, практичні поради і пояснення в українській мові, як варити і печи на анґлійський спосіб	75

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ ДЛЯ НАУКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СЛОВІ Й ПИСЬМІ,

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

ҐРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Це обемиста книга (великої вісімки) на 584 сторін друку. Ціна $3.75. Тепер	$2.75
ПРАВОПИСНІ ВПРАВИ, нап. Кость Кисілевський, стор. 40. Ціна	40
ҐРАМАТИЧНІ ВПРАВИ для вищих кляс всенародніх шкіл, І. частина 47 сторін; II. частина 62 стор.; III. частина 60 стор. Ціна за всі три книжки	1.00
ҐРАМАТИЧНІ ВПРАВИ для вищих кляс всенародніх шкіл, а нижчих кляс середніх і фахових шкіл та до самонавчання, на підставі ґраматики української мови д-ра Василя Сімовича зладив Омелян Попович, стор. 96. Ціна	65

Всі повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J

Антін Чехов.

НЕВДАЛИЙ ПІДСТУП

Ілля Сергієвич Пеплів і його жінка Клеопатра Пеплова стояли під дверима та цікаво підслухували. За дверима, в маленькій кімнатці, відбувалися, як здавалося, освідчини між їх дочкою Наталочкою та вчителем повітової школи Щупкіном.

— Ісусе Христе! — говорив тихцем Пеплів, дріжучи з нетерплячки та затираючи руки. — Дивися, Клеопатро, як лише стануть говорити про почування, здіймай зараз образ зі стіни й ідемо благословити... Приловимо їх. Благословення святим образом і незломне... Не викрутиться, хочби навіть подав до суду.

А за дверима йшов такий діяльоґ:

— Хай пані дадуть спокій характерові письма — говорив Щупкін, засвічуючи сірник до своїх краткованих штанів. — Я зовсім до вас листів не писав.

— Ну, так... Абож то я не знаю вашого письма! — сміялася дівчина неприродно та голосно, приглядаючися в зеркалі. — Я зараз пізнала! Йой, які ви комічні! Вчитель каліґрафії, а письмо наче курка надряпала! Як ви можете вчити писати, коли самі так погано пишете?

— Гм!... То нічого. В каліґрафії не характер письма важний. Важне те, щоби учні не дармували. Того лінійкою по руці, тамтого в кут поставити... А щож письмо! Дурниця! Некрасов був письменником, а прикро подивитися, яке він мав письмо. В збірному виданні його творів доданий зразок його письма.

— То Некрасов, а це ви... (зітхання). За письменника вийшла би я дуже радо. Він напевно творив би для мене вірші з памяти!

— Вірте, я також можу творити вірші, коли ви собі бажаєте.

— А що ви можете писати?

— Про кохання... про почування... про ваші очі... Перечитаєте... задумаєтеся... Сльозина покотиться! А коли я напишу для вас вірш, чи позволите тоді поцілувати ручуньку?

— Велика річ!... Можете цілувати хочби зараз!

пуленими очима прилип до Щупкін прискочив і з випухенької ручки, що пахла яєчним милом.

— Здіймай образ — нетерпеливився Пеплів, штовхаючи ліктем жінку та блідий зі зворушення защіпав ґузики. Йдемо! Ну!!

І Пеплів не ждав ні хвилиночки та отворив широко двері.

— Дітоньки... — видушив, отвираючи руки та моргаючи очима, зайшлими від сліз... — Бог благословить вас... мої дітоньки... жийте... множіться... розплоджуйтеся.

— І... і я благословлю вас... — відізвалася мати, плачучи зі щастя. — Будьте щасливі, дітоньки мої! — Ах, ви відбираєте мені мій одинокий скарб! — звернулася до Щупкіна. — Тож любіть її, будьте для неї добрі...

Щупкін роззявив рота зі здивування та жаху. Інтервенція батьків була така несподівона та смілива, що не міг вимовити ні слова.

— Попався я! Зловили мене — подумав майже непритомний зі страху. — Мають тебе! Не втечеш.

І покірно похилив голову, начеб хотів сказати: „Беріть мене, я побіджений!"

— Бла... благословляю... — говорив батько і розплакався також. — Наталочко, донечко моя, стань тут побіч... Клеопатро, дай образ.

Та нараз батько перестав плакати, його лице скривилося від гніву.

— Дурний штовбуре! — сказав сердито до жінки. — Ти вісляча голово! Щож то за образ?! — Ах, Боженьку!

Що сталося? Вчитель каліґрафії несміливо підвів очі та побачив, що вратувався. Мати в поспіху зняла зі стіни замісць святого образа портрет письменника Лажечнікова.

Старий Пеплів і його жінка Клеопатра з портретом у руках стояли збентежені, не знали, що робити й що говорити.

Учитель каліґрафії вихіснував це і мерщій утік.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НАГЛИЙ СУД У СЯНОЦІ.

(6)

Сумні епізоди. — Опісля переслухувано дальших свідків.

Свідок Микола Поточний, 18 літ, парубок з Телесниці, греко-католик, заприсяжений зізнає, що Малецького не бачив у юрбі, ані не чув, щоби його викликали люди, брати участь у заворушеннях.

Св. Ян Марчик, парубок з Лесниці, римо-кат., заприсяжений зізнає, що у товпі, яка стояла на дорозі перед двором, бачив Дуника, Малецького й Мадею з крісами в руках. Було це по стрілянині. Нічого не знає про те, щоби Малецького силою втягнули в юрбу.

Св. Василь Поточний, літ 25, з Телесниці, греко-католик, тепер арештований, без присяги зізнає, що був на дорозі біля хати війта, де бачив Малецького з крісом. Твердить, що Малецький жалівся йому, що його (Малецького) змушували стріляти. Бачив теж Дуника з крісом.

Св. Михайло Дудяк, літ 51, з Бібрки, рільник, греко-католик, мешкає у Лобізві, без присяги зізнає, що був на місці заворушень між юрбою. Бачив, як Мадей стояв біля плебанії.

Св. Володимир Дудяк, літ 20, з Бібрки, греко-католик, мешкає в Лобізві, без присяги зізнає, що був біля плебанії, де бачив Мадею. Було це перед розброєнням поліції. Зізнає, що по промові підкомісаря Солтиса деякі люди пішли додому.

Св. Михайло Хрущ, літ 13, з Лобізви, без присяги зізнає, що був біля каплиці в Лобізві. Було там дуже багацько людей без зброї. Втік звідтіля, як почали роззброювати постерункових.

Свідок зізнає, що йшов з Мадеєю від плебанії до хати війта. Свідок пішов до хати війта, а Мадея лишився на дорозі. В тій хвилині почали стріляти. Не бачив, щоби Мадея мав кріс. Віддаль від хати війта до місця, де стояв Мадея — велика.

Пред. А чи Мадея міг скочити по кріс?

Св. Я не знаю, чи міг.

Св. Йосиф Бенікевич, літ 25, з Лобізви, селянин, римо-католик, заприсяжений зізнає, що прийшов у той момент, як розброювали постерункових. Опісля люди змусили свідка піти до хати війта. Хтось виніс звідтіля 2 кріси й змусив свідка держати кріс. В тій хвилі приступив Петро Мадея і взяв від нього кріс, кажучи, що свідок не знає, що з ним робити. По мінуті почув свідок стріли. Більше Мадеї не бачив.

Св. Михайло Дудяк, літ 45, греко-католик, селянин з Бібрки, тепер арештований без присяги, зізнає, що був віддалений кільометер від місця заворушень. Бачив Мадею по стрілах. Мадея йому не оповідав, що стріляв.

Св. Дмитро Паславський, літ 40, селянин з Бібрки, рідний брат підсудного Антона, заприсяжений зізнає, що був у Лобізві 30 червня біля плебанії. Бачив, як роззброювали постерункових. Опісля пішов у напрямі хати війта. Мадея давав йому кріс і 3 патрони. Було це по стрілах. Два патрони були цілі, один вистрілений. Але свідок кріса не взяв.

Св. Михайло Ткач, літ 31, з господар з Лобізви, тепер перебуває в тюрмі, без присяги зізнає, був коло костела тоді, як стріляли коло війта. Бачив Василя Дуника з крісом. Інших підсудний не бачив.

Св. Микола Новацький, літ 18, греко-католик, з Лобізви, тепер арештований, зізнає без присяги, що був у хаті війта, як люди впали до хати по кріси. Один з них взяв теж Василь Дуник. Чи Дуник брав набої — свідок не бачив.

Св. Пазя Новацька, літ 48, гр.-кат., з Лобізви, дружина війта. Заприсяжена зізнає, що була цілий день у хаті. Михайло Мадея приніс до кімнати три кріси й набої. Внедовзі привели трох, поліціянтів та ксьондза. Потім їх кудись люди відвели. Далися чути крики: „До двора, до двора!" Внедовзі потім, як надійшла поліція, люди почали кричати: „Гура, гура, поліція, карабіни, амуніція!" Влетів до хати Василь Дуник, взяв кріс і кричав за амуніцією.

Інших підсудних свідок не знає.

Св. Анна Мадея, літ 25, з Лобізви, заприсяжена зізнає, що була в хаті війта, як юрба людей прийшла зі сторони костела. Привели трох постерункових. Павло Мадея приніс 3 кріси і 15 набоїв. Чи довго були постерункові біля хати,— свідок не знає. Опісля постерункових і ксьондза відвели люди. Внедовзі ґрупа людей ввійшла до хати по кріси. Між ними був Василь Дуник. Бачила, як він ладував кріс і десь з ним пішов. За хвилину почула стріл. Пізніше люди верталися до хати по набої. Між ними й Дуник.

Св. Анна Закочевська, літ 29, з Лобізви, своячка підсудного Мадеї, заприсяжена зізнає, що була у війта, як юрба людей прийшла від сторони плебанії. Зізнає, як попередній свідок.

Св. Марія Новацька, літ 22, з Лобізви, гр.-кат., заприсяжена дочка війта, зізнає, так як її матір Пазя Новацька.

Св. Ілько Новацький, парубок з Лобізви, тепер арештований, зізнає без присяги, що не змушував підсудного Малецького до того, щоби він стріляв. При конфронтації підсудний Малецький твердить, що свідок його змушував, грозячи, що в противному випадку його застрілить. Завтра — нібито казав свідок — прийдуть панцирники, скоростріли, літаки. Свідок заперечує, будьтоби говорив таке до Малецького.

Св. Михайло Мадея, літ 24, брат підсудного Мадеї, тепер арештований, без присяги зізнає, що бачив, як підсудний Паславський стріляв до поліції. Від людей чув, що стріляв теж Дуник.

Св. Іван Кравець, літ 13, з Лобізви, зізнає, що критичного дня бачив і Дуника і Мадею з крісами.

Св. Йосиф Малецький, літ 30, з Лобізви, тепер арештований, без присяги зізнає, що як він стрінувся з Васьком Поточним і з підсудним Малецьким, то підсудний Малецький казав їм, що стріляв до поліції з кріса. Тоді мав ще підсудний Малецький у руках кріс. Як прийшло до розмови на ту тему — свідок не знає.

Св. Іван Приходний, літ 25, гр.-кат. з Лобізви, тепер арештований, бачив Дуника з крісом серед юрби.

Св. Райзля Гут, літ 59, Жидівка з Лобізви, нічого нового до розправи не вносить. Також свідок Пушковська з Лобізви не вносить до розправи нічого нового.

Опісля відчитано протокол льокальної візії, представляючий топоґрафічно цілу ситуацію, а опісля обширне справоздання начальника слідчого уряду державної поліції у Львові з 14 липня 1932, зясовуючи хід усіх подій у ліському повіті.

На тім закінчено доказове поступовання і відложено розправу для виводів сторін до чергового дня (пятниці).

Ліські події в освітленні начальника слідчого уряду, надкомісаря Петрі.

Сянік, 22 липня 1932.

Пополудні другого дня розправи відчитано ще звіт **начальника слідчого уряду П. П. у Львові, надком. Яна Петрі,** про „Заворушення в ліському повіті". На основі того звіту хроніка подій представляється ось так:

Дня 19 червня 1932 р. відбулися в Устриках Далішних збори при участи м. ін. ліського старости Верштайна та повітового рільничого інструктора Стефана Земби. На цих зборах ухвалено відбути т. зв. „свенто праци" в Устриках Дол. і в тій ціли вибрано навіть орґанізаційний комітет.

Такі самі збори, що ухвалили відбувати таке саме свято, відбулися тогож дня в Берегах Долішних. На тих зборах були репрезентовані громади Береги Дол., Лодина, Дзвиняч Долішний і Лещовате.

Але чергового дня начальник громади Береги Долішні повідомив старосту, що протягом ночі людей хтось збаламутив і хоч попереднього дня ухвалено відбути т. зв. „свято праці" на відтинку шляху Береги Долішні-Лодина — люди тепер такого свята не хочуть.

Дня 21 червня 1932 інструктор Земба виїхав до Берегів Дол. і, переконавшися, що вістка начальника громади є правдива, відкликав — як каже звітодавець — перед зібраними людьми те т. зв. „свенто праци". Але розаґітовані невідомо ким люди сильно побили Зембу, так, що чергового дня його відвезли до лічниці в Сяноку.

За цей вчинок арештовано 39 осіб, переважно з Берегів. Вони боронилися тим, що цей їхній виступ був самообороною перед панщиною, яку мали наново запровадити, а її видимим символом мав бути хрест, який мали вкопати по скінченні „свята праці".

Дня 23 червня ц. р. довідався ліський староста, що на шляху Береги Дол., а також по лісах почали громадитися люди, узброєні в палки, сокири, мотики та вили, щоби не допустити до т. зв. „свята праці". Рівночасно люди, зібрані в околиці Берегів Дол., вислали делеґацію на поліційний постерунок до Устрик, домагаючись, щоби негайно звільнено арештованих, в противному випадку самі звільнять їх силою.

Ліський староста попросив Львів помочі. Коли нові поліційні відділи прибули, поїхав староста до Берегів і там около 2 години говорив до 2,000 юрби, зібраної з Берегів, Лодини, Дзвиняча, Романової Волі, Лещоватого, Устиянового, Ясеня, Бандрова, Телесниці та інших сусідніх сіл.

(Далі буде).

ОТСІ ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРОДАЄТЬСЯ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ:

ГАЙДАМАКИ або ІЛЮСТРОВАНИЙ КОБЗАР Т. Шевченка з дуже гарними ілюстраціями, виданий артистом А. Г. Сластьоною. Формат книжки 14x17. В паперовій оправі $3.50. Тепер $2.00

В полотняній оправі $4.50. Тепер 2.75

В гарній люксусовій оправі $6.00. Тепер 3.50

КОБЗАР Т. ШЕВЧЕНКА, сторін 707, оправлений. Ціна $2.50. Тепер 1.75

КОБЗАР Т. ШЕВЧЕНКА, сторін 309, видання Українського Слова. Ціна $1.50. Тепер 1.00

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 3-ох томах, в гарній оправі. Ціна $8.50. Тепер 5.00

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 5-ох томах, звичайна оправа. Ціна $15.00. Тепер 7.50

Повищі книжки повинні знаходитися в кождій товариській бібліотеці, як також і в кождій українській хаті.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОТИ! НОТИ! НОТИ!

УКРАЇНСЬКА ШУМКА, фортепянове сольо, муз. В. Зентарського .... $ 50
УКРАЇНСЬКА ДУМКА, ч. 1, фортепянове сольо, муз. В. Присовського 65
СПОМИНИ З ГІР, думка і коломийка, скрипкове сольо в супр. фортепяна, музика В. Безкоровайного 35
СОНЦЕ НИЗЕНЬКО, ВЕЧІР БЛИЗЕНЬКО, три мельодії української пісні на фортепян, муз. В. Заремби 75
КОЗАК (Стоїть явір над водою), фортепянове сольо, муз. С. Манюшка 75
ЗВУКИ УКРАЇНИ, збірник з 600 пісень під нотами, Дм. Андрійка. брош. $3.50, опр. 5.50
ЗВУКИ УКРАЇНИ. Українські пісні під нотами на один голос і з повним текстом, зладив Дм. Андрейко, чотири зошити по 40 цнт., всі пісні (100) в одній книжці 1.50
ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ, марш з оперети „Чорноморці", фортепянове сольо, муз. М. Лисенка 50
ЗАКУВАЛА ТА СИВА ЗОЗУЛЯ, фортеп. сольо, муз. П. Ніщинського 50
ДІВЧА В СІНЯХ СТОЯЛА; 2. ОЙ ЗА ГАЄМ, ГАЄМ, фортепянове сольо (дуже легкі), згарм. М. Едельман 35
201 УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ ПІСЕНЬ на пяно з словами, опр. 2.50
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ на пяно з словами, зложив Василь Барвінський 1.00
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ на скрипку і пяно, зібрав і опрацював Михайло О. Гайворонський 1.00
СЕРЕНАДА (Вечірня пісня), скрипкове сольо, муз. М. О. Гайворонського в супроводі фортепяна 30
ДУМКА, скрипкове сольо, в супр. форт. муз. М. О. Гайворонського 30
ПРЕЛЮДІЇ ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО для фортепяна (5 композицій) 70
ТВОРИ на фортепян Василя Барвінського (3 композиції) 75
Ч. 20. УКРАЇНСЬКІ МАРШІ на фортепян, зібрав Е. Турула 75
Ч. 22. УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ на фортепян, зібрав Е. Турула 1.25
Ч. 23. УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ на фортепян, зібрав Е. Турула 1.25

Хто замовить нот на суму понижче $5.00, дістане 10% опусту; повище $5.00, 20% опусту. Замовлення разом з належитістю треба слати на адресу:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ.

Books in the English language.

A VOICE FROM UKRAINIA, Biographical Sketch and translations from the works of Ivan Franko by Percival Cundy .... $ 50

THE KOBZAR OF THE UKRAINE, being select poems of Taras Shevchenko done into English verse with biographical fragments by Alexander Jardine Hunter, illustrated $1.25

UKRAINE, THE LAND AND ITS PEOPLE, by Stephen Rudnitsky, Ph. D. (containing six full-size maps) $1.75

All three books for $3.00.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

SVOBODA,

P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МОЛИТВЕННИК
ВІРУЮ

потверджений гр.-кат. митрополичим ординаріятом. Звичайна полотняна оправа, дуже гарний друк і папір. Ціна .... 75 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до книгарні Свободи.

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

THE RUSSIAN REVOLUTION OF 1905 AND ITS EFFECT UPON UKRAINE.

Up to the World War, the Ukrainians in Russian Ukraine have been the object of a merciless process of Russification nearly two-hundred and fifty years. Beginning with the first ukaz issued in 1690 directed against the Ukrainian language, the unrelenting prosecution and oppression continued and culminated in the final and most sweeping ukaz of 1876. It forbade the importation into Russian Ukraine of any Ukrainian publications issued abroad. It prohibited the printing or publishing of original works or translations in the Ukrainian language. It prohibited the lectures, in Ukrainian, even to publish music with Ukrainian words. Furthermore, the use of the Ukrainian language was forbidden and all schools in Ukraine were to be exclusively Russian. The Russification program was carried out to the letter, with unrelenting and severe harshness. Russia's policy was to destroy everything pertaining to and characteristic of Ukraine; to completely wipe out Ukraine as a nation. Using all possible agencies, including its historians, Russia sedulously fostered the impression that the Ukrainians were but a branch of the Russian nation; and that the Ukrainian language was but a dialect of the Russian language — Ignoring the fact that ethnically, in language, physical type, customs, domestic architecture, folk-lore, and psychological differences, the Ukrainians are a separate and independent nationality.

That they have suvived and even progressed, entitles the Ukrainians to the admiration of the world.

The first ameliorations of this policy of Russification appeared in the autumn of the year 1905. That year found the Russian government a most discredited and despised body. Corruption and gross inefficiency were the leading characteristics of the government. They reached their depth with the disastrous war with Japan. Following it, new and more liberal forces appeared which, through their endeavors, led to the formation of the first "Duma" in Russia's history. Up to that time the entire administrative and legislative power lay in the hands of the Committee of Ministers. Now, with the coming of the Duma (a sort of a parliament, but actually in practice being no more than an advisory body to the central government), the liberal forces hoped for better conditions.

Under the stimulus of the liberal influences pervading Russia and the industrial and social revolutions taking place, the Ukrainian nationalist movement, which heretofore had found its expression in Galicia, began to expand and flourish. In March 1905, the leading scientific body in Russian, the Russian Scientific Academy, had declared the Ukrainians to be a distinct nationality. The Czar, in his manifest of October 17, 1905, promised to all subject nationalities liberty, and constitutional and governmental reforms. The political life of Ukraine rose rapidly. The parties which until then were working in secret, came forward: a revolutionary, a radical, a democratic, a national Ukrainian party, corresponding to that of the liberal Russian Cadets. The Ukrainian press, which to that date was practically non-existent due to prosecution, came out. Even in the face of the martial law, later proclaimed, the Ukrainians managed by the autumn of 1905, to issue 34 Ukrainian publications. The first and second Dumas (1906—1907) contained 63 Ukrainian deputies.

The political demands of the Ukrainian parties were based upon the Treaty of Pereyaslaw, in 1654, which guaranteed the autonomy of Ukraine. They asked for control of the Ukrainian soil; equal rights for the Ukrainian language with the Great Russian, that is to say, the privilege to use it in the courts, the churches, and the administration; change of the system exploiting and robbing the Ukraine for the benefit of Russia proper; the independence of the Ukrainian church and finally the full autonomy of the administration of Ukraine. They did not, at that time, advocate the separation of Ukraine from Russia: Russia should be reorganized along federalistic lines, with an autonomous Ukraine as a part of the federation.

By utilizing the relatively slight legal privileges they possessed for political activity, the nationalist parties of Ukraine (Democratic, Radical and the Ukrainian Social Democratic Workingmen's parties) instituted throughout the Ukraine a number of mass meetings, through which they succeeded in spreading the Ukrainian national demands among the Ukrainian people.

This upward trend in the Ukrainian nationalist work did not last very long. The central government of Russia, together with the weak and vaccilating Czar Nicholas II, became alarmed at what, in their minds, were revolutionary demands, inconsistence of the political theory and policy of the Russian empire. Not only was the government bitterly opposed to this Ukrainian program, but the Russian Liberals as well have been always strongly in favor of centralization and made concessions to the demands for autonomy only where they were compelled to. Beginning with the year of 1907, the Russian government practically disfranchised the Ukrainian masses. As a result, the third (1907) and the fourth (1912) Dumas did not include a single Ukrainian representative. The growing Ukrainian societies and the press were persecuted, and the beginnings of Ukrainian instruction in schools were destroyed.

If Russia had hoped that by these repressive tactics she would be able to stem the newly aroused Ukrainian movement, she was doomed to disappointment. Like a torrent newly released, regardless of obstacles, the Ukrainian movement kept pressing forward. The open legal activity of the Ukrainian parties being now brutally suppressed, their constituents continued their patriotic endeavors under cover. From 1907 to the World War the Ukrainian nationalist movement had suffered a violent evolution, and had been strengthened immensely. The Ukrainians, through past experiences, had learned not to place any reliance on help from the outside. The nationalist movement gained more and more recruits every day. Many Russianized Ukrainians severed their Russian party affiliations and returned to the ranks of Ukrainian patriots. Notwithstanding the disfranchising of most Ukrainians, thousands of Ukrainian votes had been cast and several representatives from the Cadet and social-democrat parties have undertaken to defend the Ukrainian cause. Among them was Paul Milukoff, Russian historian, world traveller and one of the leading political figures of Russia of that time, who attacked the oponents of the Ukrainian movement, whose attitude towards the Ukrainian question was, in his opinion, unusually injurious to the interests of Russia. He said, "not among us but in Austria (Galicia) there has been built up a center of culture which with every year is winning more influence upon the national life of our Ukraine."

Simultaneously with the establishment of a certain degree of constitutional government in Russia, in 1906 — a great movement for universal suffrage sprang up in Austria. It led to the passing in 1907, of a law which granted universal parliamentary suffrage to all nationalities in Austria, including that of the Ukraine.

The coming of the suffrage was foretold with the formation of the Ukrainian Radical party of Galicia in 1890. This party demanded a democratic reorganization of Austria's federal lines with national autonomy for every race which inhabited Austria. Later in 1900 the Ukrainian National Democratic Party and the Social Democratic Party were organized. These demands aroused an intense opposition among the Poles, who had for many centuries refused to recognize the existence of a distinct Ukrainian nationality. Back in 1873 the Poles of Galicia taking advantage of the political corruption of the Austrian government — concluded a secret agreement with Austria whereby they were left in sole charge of Galicia. Since then they have used their position to an unexampled prosecution and oppression of the Ukrainians. This resulted in bloodshed in the year 1897, when the first conflict took place between the Polish Administratives and the Ukrainian peasantry, during the election to the Diet. This was followed by the struggle characterized by great yearly demostrations of the Ukrainian students to obtain in the Lviw University, instruction in the national Ukrainian language. In 1902 a great strike of the agricultural laborers and peasants took place against the Polish landlords (schlachta).

The demand for the improvement of voting rights for the Ukrainians became so intense as to result in the passing of the suffrage law of 1907. Before, however, the Poles consented to it, they obtained the condition that the Ukrainians should be entitled to not more than 1/3 of the number of deputies who were to represent Galicia in Parliament, although the Ukrainians were in preponderant majority. As a result thereof, beginning with 1907, the representation of the Ukrainian nation in Parliament was 28 members (26.4%) with one Ukrainian member representing 110,000 inhabitants. The Poles had 78 members (73.6%), each Polish member representing 51,000 Polish inhabitants. The Province of Bukowina sent five Ukrainian deputies to the same Vienna Parliament.

With the inauguration of the new election law, the Ukrainians believed that a new era in the administration of Galicia was coming. They were sadly mistaken. Polish abuses of election and administration arose which defied precedent and description. Space prevents their full recital, but fraud, corruption and force were the characteristics of the methods employed by the Polish administrative circles to prevent the Ukrainians from voting, or having voted, to prevent that vote from being counted.

These abuses led to the killing of Governor Potocki of Galicia, an implacable enemy of the Ukrainians, by a Ukrainian student, Miroslaw Sichynsky. This act was nationalistic in character, and Sichynsky was regarded by most people as the representative and executor of the wrath of a cruelly oppressed nation, and therefore excusable. The killing of Potocki was a hard blow to the Poles, for at that precise moment they were appealing for compassion in behalf of their brothers under Germany. It revealed to all the world the fact that the Poles, oppressed in Posen, kept another nation within the grasp of their fists in Galicia.

(Next Installment — "The World War and the Ukraine").

М. Костишин.

ПРИТЧА.

Раз зайшов мужик до коршми,
Щоб хвилину відпочить;
Він побачив на лавчині:
Край стола жебрак сидить.
Сів мужик напроти нього
Тай на жида ось махнув:
„Подай пива!" Обернувшись,
На жебрака поглянув.
Перед ним лист і чорнило,
Що жебрак вже написав.
„До Всечесного о. Н. Н." —
Так його адресував.
Поглядає мужик скоса
На жебрака й рукопис
Тай думає: „Він не будьхто;
Певно в школах був колись"...
Соромився мужик хвилю,
А вкінци таки спитав,
Щоб був ласкав розказати,
До кого він лист писав.
Поглянув жебрак несміло;
Видно, мав чудний настрій,
Тай відповів мужикови:
„Це молодший брат є мій".
На той час приніс вже пиво,
На стіл ставить рудий жид
Тай пішов. А мужик знов:
„Чиж не сором? чиж не встид?
Твій брат вчений і духовний,
Ти в лахмітю, як жебрак;
Твій характер не лицює
Опускатись вже аж так".
Жебрак на те усміхнувся
Тай рукою лиш махнув:
„Слухай, скажу тобі притчу;
Памятай, щоб не забув.
„Правда, дерево тверде і грубе,
Рубач його повалить.
Майстер зробить хрест й лопату,
Тепер думай, що значить?
„Така судьба ось зі мною".
Жебрак дав такий одвіт,
Понишпорив у лахміттю
Тай поплівся дальше в світ.

HERMAN TURKEL
АДВОКАТ
51 CHAMBER STREET,
NEW YORK, N. Y.
Говорю по українськи.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР.
ХІРУРГ І АКУШЕР
153 AVENUE B.
NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-8625.
Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:
UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th St., New York, N. Y.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(25)

Copyright, 1928, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Ману несподівано заснула. Коли пробудилась, було вже добре видно, а тому годі було думати пробратися назад до міста незамітно. Треба було шукати шляхів ріжними кривками. Ману пробиралася до Опару обережно. Несподівано вона побачила, що головна брама міста розчинилась, а звідти вийшли кількадесять вояків, яких післав проти Тарзана головний жрець. Ману все ще не знала, що то був не Тарзан, а хтось інший.

—o—

Ману зрозуміла, що це Каді післав своїх людей убити Тарзана. Вона рішила ще іншим способом спробувати вратувати Тарзана. Коли він її не слухав, то може послухає когось іншого. Маленький мозок малпи працював дуже жваво. Вона знала, що жрекиня Ла мала вплив на Каді й могла йому наказувати, або забороняти щось робити... Ла з іншими жрекинями купалася в басейні посеред великої площі головного храму в саді.

—o—

Туди направилася Ману. Вона обережно спустилася з гилки, чіпляючись за неї хвостом над головою Ла. Ла перелякалася від такої несподіванки й голосно крикнула. „Ла! Вони пішли, щоб убити Тарзана!" — швидко проговорила малпочка. Імя Тарзана відразу приковало увагу Ла. „Ти мабуть помиляєшся. Вже багато часу пройшло від тої хвилі, як Тарзан відійшов звідси геть", сказала вона. „Я бачила його недавно з його вояками", говорила малпа.

Ла вся задріжала. Вогонь любови до Тарзана знову запалав у її серці. „Так, я бачила", говорила малпочка. „То був Тарзан, живий Тарзан!" Ла швидко скочила на ноги, вибираючися з купелі. „Хто сміє вбити Тарзана?!" — грізно запитала вона. „Хто сміє не послухати мого наказу?" „Каді!" — сказала малпочка. „Він уже післав багато своїх людей, щоб дігнати та вбити Тарзана", говорила Ману. Ла, як ужалена осою, кинулася геть шукати Кадія.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях.
Tel.: Orchard 4-2568
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY

СЕНЬКО І БОДНАР
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ НА НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЮ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І ДЕШЕВА.
Ми ховаємо на всіх цвинтарях.
112 E. 7 ST., NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORCHARD 4-7780.
137 N. 7 ST., BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVERGREEN 6-2113.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".